

De wijsheid in het boek Spreuken

Een spreuk is – volgens het woordenboek – een zin waar wijsheid in voorkomt. Denk b.v. aan de spreuk: wie een kuil graaft voor een ander, valt er zelf in.

De spreuken van Salomo zijn echter door de wijsheid die van boven komt geïnspireerd. Geïnspireerd door Gods Geest.

Het boek Spreuken behoort met het boek Prediker tot de zgn. wijsheids literatuur in Israël.

Het woord "wijsheid" - in het Hebreeuws "chokma", dat wij in het Nederlandse woord "gochem" herkennen, heeft niet de grondbetekenis van het verkrijgen van kennis, maar betekent het verkrijgen van *praktische wijsheid*.

Het gaat om het inzicht, in de juiste en praktische wijze van leven, inzicht in het maken van de juiste keuzes in het leven!

Deze praktische levenswijsheid ligt geworteld in de woorden uit Spreuken 9:10 waar staat: De vreze des Heren is het begin der wijsheid.

De sleutel tot het verkrijgen van wijsheid en tot het verkrijgen van meer wijsheid is: Vrees de Heere en wijk van het kwade !

Een rabbijnse overlevering noemt, dat Salomo:

1. Het Hooglied (het lied der liefde) schreef in zijn jeugd.
2. Het boek Spreuken schreef op middelbare leeftijd.
3. En het boek Prediker schreef tegen het einde van zijn leven.

Salomo had wijsheid van God gekregen, zoals 1 Koningen 4:29/30 zegt:

29 En God gaf Salomo wijsheid en zeer veel verstand en een begrip, zo wijd als het zand aan de oever der zee,

30 Zodat de wijsheid van Salomo groter was dan die van allen uit het Oosten, en dan al de wijsheid van Egypte.

Het boek Spreuken bestaat uit een aantal lessen over de wijsheid. Aan het woord is niet de Wijsheid zelf, maar de leermeester der wijsheid, namelijk Salomo.

We beginnen met de les in hoofdstuk 2 waar boven staat: *De beschermende wijsheid*

We zullen samen ontdekken, dat de wijsheid – de juiste wijze van leven – ons beschermd tegen onheil. Het is de wijsheid, die van boven komt.

1 Mijn zoon, indien gij mijn woorden aanneemt en mijn geboden bij u bewaart.

Mijn zoon ... zo spreekt de wijsheid.
Men kan ook zeggen: Gods woord spreekt de leerling aan.

De bedoeling is, dat de leerling niet alleen het woord hoort – Gods woord en Gods gebod worden hier op één lijn gezet - maar het gehoorde ook als een schat bewaart en er naar handelt, zoals ook Jezus sprak in Johannes 14:21

Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal geliefd worden door mijn Vader en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren.

Dus het woord horen en het doen; dan gaat Spreuken 2:2 in vervulling:

2 Zodat uw oor de wijsheid opmerkt en gij uw hart neigt tot de verstandigheid.

Het oor is de poort naar het hart ... het oor merkt op en dan ... het hart neigt – het hart buigt – het hart wil verstandig handelen.

Van belang is ook, dat wij persoonlijk roepen tot God om meer inzicht. Roepen is iets, wat men doet met enige stemverheffing zoals vers 3 aangeeft:

3 Ja, indien gij tot het inzicht roept en tot de verstandigheid uw stem verheft.

Zilver wordt gedolven in de diepte van de zilverbijlen. En als wij zoeken en speuren naar de wijsheid, dan vinden we verborgen schatten zoals vers 4 zegt:

4 Indien gij haar zoekt als zilver en naar haar speurt als naar verborgen schatten,

We gaan dan begrijpen – we gaan dan verstaan - dat de wijsheid verankerd is in de "vreze des Heren" en dat is: de juiste keuzes in het leven maken en wijken van het kwade.

5 Dan zult gij de vreze des Heren verstaan en de kennis Gods vinden.

Het is een roepen, een speuren en een graven. Er mee bezig zijn.

We gaan ook begrijpen dat die wijsheid van boven komt en dat de Heere die wijsheid geeft als wij in geloof hierom bidden zoals Jacobus 1:5/en 6 zegt:

5 Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij zal hem gegeven worden.

6 Maar hij moet bidden in geloof, in geen enkel opzicht twijfelende.

God is een gevende God zoals Spreuken 2:6 noemt:

6 Want de Here geeft wijsheid, uit zijn mond komen kennis en verstandigheid.

Het zoeken en vinden van de wijsheid is niet tevergeefs, want zegt vers 7 en 8:

7 Hij bewaart hulp voor de oprechten, Hij is een schild voor wie onberispelijk wandelen,

8 Terwijl Hij waakt over de paden van het recht en de weg zijner gunstgenoten beschermt.

Er komen vier belangrijke resultaten naar voren door het vinden van de wijsheid, door het maken van de juiste keuzes:

- a. Hij bewaart hulp (Hij heeft die als het ware klaar liggen voor de oprechten).
- b. Hij is ook een Schild en Hij geeft ons het schild des geloofs, waarmee wij alle brandende pijlen van de boze kunnen doven. Te allen tijde op Hem vertrouwen.
- c. Hij waakt over ons; Hij ziet op ons toe en Hij houdt de wacht.
- d. En Hij beschermt ons; de wijsheid beschermt ons en redt ons van verkeerde keuzes en beschermt ons tegen de – wat vers 16 noemt – vreemd gaan.

9 Dan zult gij gerechtigheid en recht verstaan, ook rechtschapenheid, elke goede weg.

Je zult elke goed weg verstaan; letterlijk staat in de grondtekst: elk goed wagenspoor.

Een goed voorbeeld, een goed wagenspoor van anderen en vooral: het goede wagenspoor, de voetstappen, van onze Here Jezus. Daar mogen we in treden.

Die geen zonde gedaan heeft en in wiens mond geen bedrog werd gevonden. Die als Hij gescholden werd niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt. (1 P.2:21).

10 Want de wijsheid zal in uw hart komen en de kennis zal voor uw ziel liefelijk zijn.

Hoe gezegend als deze wijsheid in ons hart komt wonen en dat de kennis daarover voor onze ziel liefelijk zal zijn. Je gaat deze wijsheid van boven, deze beschermende wijsheid, zielslief krijgen.

11 Bedachtzaamheid zal over u waken, verstandigheid zal u behoeden,

Bedachtzaamheid zal over ons waken; het betekent dat wij met een zekere voorzichtigheid onze weg gaan.

12 Om u te redden van de boze weg, van de man die verkeerde dingen spreekt,

13 Van hen die de rechte paden verlaten, om op duistere wegen te gaan;

We leven in een wereld met gevaren en de wijsheid van boven, die vooreerst rein is, bewaart ons voor mensen, die de rechte paden verlaten en op duistere wegen gaan.

14 Die in kwaaddoen zich verheugen, juichen over boze draaiertijen,

15 Wier paden krom zijn en die op hun dwaalwegen gaan;

Maar de vreze des Heren bewaart ons ook voor vreemd gaan zoals vers 16 en 17 aangeven:

16 Om u te redden van de vreemde vrouw, van de onbekende die gladder woorden spreekt.

17 Die de echtvriend van haar jeugd verlaat en het verbond van haar God vergeet.

Het huwelijk is een verbond voor het leven. Wat een ellende veroorzaakt "vreemd gaan". Het zijn wegen des doods en waar onreine geesten een mens beïnvloeden:

18 Want haar huis zinkt weg naar de dood, haar paden voeren naar de schimmen;

19 Niet een van allen die tot haar gaan, keert weder, en zij bereiken de paden des levens niet;

In Hebr. 13:4 staat: "Het huwelijk zij in ere bij allen" en bij alle oprechte christenen zal het huwelijk in ere moeten zijn, en het bed onbezoedeld, want hoereerders en echtbrekers zal God oordelen.

En ook Hebr. 12:16 waar staat:

Laat niemand een hoereerder zijn, of onverschillig als Esau, die voor één spijsje zijn eerstgeboorterecht verkocht.

Zo kan men zijn eerstgeboorterecht verkopen door hoerertij of vreemd gaan.

Spreuken 5:8 zegt over de vreemde vrouw: *Houd uw weg ver van haar, nader niet tot de deur van haar huis.*

Spreuken 5:18 t/m 23 spreekt hier ook vermanend over:

18 Uw bron zij gezegd, verheug u over de vrouw uwer jeugd;

19 een liefelijke hinde, een bekoorlijke ree; laat haar boezem u te allen tijde vreugdedronken maken, wees bestendig verrukt over haar liefkozingen.

20 Waarom zoudt gij dan, mijn zoon, afdwalen naar een vreemde, de boezem van een onbekende omarmen?

21 Want voor de ogen des Heren liggen ieders wegen open, Hij weegt al zijn gangen.

22 Zijn ongerechtigheden vangen de goddeloze, in de strikken zijner zonde raakt hij vast.

23 Hij sterft, omdat tucht hem ontbreekt, door zijn grote dwaasheid verdwaalt hij.

We gaan terug en verder met Spreuken 2

20 Opdat gij de weg der goeden bewandelt en de paden der rechtvaardigen bewaart.

21 Want de oprechten zullen het land bewonen en de vromen zullen daarin overblijven,

De bedachtzaamheid, genoemd in vers 11 helpt ons om de goede keuzes in het leven te maken.

22 Maar de goddelozen zullen uit het land worden uitgeroeid en de trouwelozen zullen eruit worden weggerukt.

De goddelozen leven naar hun eigen lusten en zullen ten onder gaan, zoals ook Petrus zo treffend in 2 Petrus 2:10 schetst:

God weet vooral hen te straffen, die begerig naar onreinheid, het vlees volgen en hemelse heerschappij verachten.

Daarom moeten wij bedachtzaam zijn ten opzichte van de begeerten, die opkomen uit ons eigen vlees.

Dan gaat de beschermende wijsheid van Spreuken 2 over in de zegende wijsheid, die boven hoofdstuk 3 staat.

Wij worden gezegend en ons leven wordt gezegend als we de rechte paden bewandelen die God welgevallig zijn.

*1 Mijn zoon, vergeet mijn onderwijzing niet en uw hart beware mijn geboden,
2 Want lengte van dagen, en jaren van leven, en vrede zullen zij u vermeerderen.*

Hier worden zegeningen genoemd als we in Zijn woord blijven. Zegeningen die ook verband houden met het eren van onze ouders, en die zegening wordt ook genoemd door Paulus in Efeze 6:2

Eer uw vader en uw moeder (dit is immers het eerste gebod, met een belofte) opdat het u welga en gij lang leeft op aarde.

3 Dat liefde en trouw u niet verlaten! Bind ze om uw hals, schrijf ze op de tafel van uw hart.

Die liefde en trouw moeten figuurlijk gesproken als een snoer om onze hals hangen. Het zijn twee prachtige en kostbare vruchten van de Geest.

De zegenende uitwerking volgt weer in het volgende vers:

4 Dan zult gij genegenheid en goedkeuring verwerven in de ogen van God en mensen.

Deze deugden zijn behaaglijk in de ogen van God en ook van mensen.

Er staat niet alle mensen maar ook heden ten dage zijn nog veel mensen blij met liefde en trouw.

5 Vertrouw op de Here met uw ganse hart en steun op uw eigen inzicht niet.

6 Ken Hem in al uw wegen, dan zal Hij uw paden recht maken.

*7 Wees niet wijs in eigen ogen, vrees de Here
en wijk van het kwaad;*

*8 Het zal medicijn wezen voor uw vlees, en
lafenis voor uw gebeente.*